

Granskning om detaljplan för ÖSTRA STENBACKEN, Kiruna kommun

Detaljplanen hanteras med ett **normalt förfarande**, enligt plan- och bygglagens 5 kap från 2011 (2010:900). Under granskningstiden som har pågått mellan den 28 oktober – 18 november 2020 har samråd skett med berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen. Granskningshandlingar har skickats ut till ovan nämnda, vilka har beretts tillfälle att yttra sig över upprättat detaljplaneförslag. Under granskningstiden har totalt 9 skriftliga yttranden inkommit.

Granskningsutlåtandet redovisar samtliga av de skriftliga synpunkterna som har inkommit under samrådet och granskningen samt kommentarer till dessa. Samtliga skriftliga inkomna synpunkter förvaras i sin helhet i planakten hos Kommunstyrelsen på stadsbyggnadsförvaltningen.

Yttranden har inkommit enligt följande:

YTTRANDEN OCH KOMMENTARER

1. Länsstyrelsen	2020-11-17
2. Lantmäteriet	2020-11-18
3. Trafikverket	2020-11-18
4. Statens fastighetsverk (SFV)	2020-11-18
5. Polisen	2020-10-28
6. Bygglovskontoret Kiruna kommun,	2020-11-17
7. Tekniska verken i Kiruna AB (TVAB)	2020-11-17
8. Gabna sameby	2020-11-17
9. Vattenfall	2020-11-10



YTTRANDEN FRÅN STATLIGA MYNDIGHETER

Länsstyrelsen, 2020-11-17

Allmänt

I Länsstyrelsens samrådsyttrande (2020-02-10) framhöll Länsstyrelsen vikten av att en utbyggnad inom området sker på ett varsamt sätt med stor hänsyn till landskapets känslighet, bl.a. genom att begränsa bebyggelsens storlek och även ställa vissa utformningskrav. Dessa ambitioner är i överensstämmelse med *Fördjupad översiktsplan för Torneträskområdet* från 2014, där aktuellt planområde finns föreslaget och där det framhålls att det handlar om "mindre fritidshus av enklare karaktär".

Storlek och utformning

Länsstyrelsen noterar att kommunen till viss del hörsammat Länsstyrelsens synpunkter när det gäller utformningen av planerad bebyggelse. Det är t.ex. bra att storleken på huvudbyggnad begränsas till 50 m² samt att lovplikt införs för s.k. attefallshus, friggebodar och även för tillbyggnad.

Länsstyrelsen anser dock att den möjlighet som medges i planförslaget att uppföra komplementbyggnader till samma storlek och höjd som huvudbyggnad, d.v.s. 50 m² och 5,5 m höga (nockhöjd) inte kan anses uppfylla ambitionerna om småskalighet och enkelhet inom området. Förutom att den totala byggnadsarean för komplementbyggnad bedöms som alltför stor, så anser Länsstyrelsen att en begränsning av enskilda komplementbyggnaders storlek bör införas, för att undvika stora dominanta komplementbyggnader inom området. Länsstyrelsen anser vidare att höjden på komplementbyggnaderna också bör begränsas. Länsstyrelsen hänvisar till Boverkets rekommendationer där det framgår att komplementbyggnader ska ha karaktär av *komplement* till den befintliga bebyggelsen, vilket bl.a. innebär att komplementbyggnaden inte får vara så stor att den kommer att dominera över det tidigare byggnadsbeståndet på fastigheten.

Planbestämmelsen att uppföra byggnaderna på plintgrund för terränganpassning är bra, men Länsstyrelsen anser att ett förtydligande bör införas som innebär att del av byggnaden skall ansluta till befintlig marknivå. Detta för att undvika att enskilda byggnader uppförs med plintar runt om (jfr planbeskrivningen sid.17).

Kommentar: Plankartan kompletteras med en bestämmelse om att högsta nockhöjd för komplementbyggnader är 4 meter samt att enskild komplementbyggnad inte får överskrida byggnadsarea om 30m².

Byggnader inom planområdet får inte anläggas på annat sätt än med plintgrund. Även om marken är plan så måste grundläggning ske med plint för att minska påverkan på marken. Reglerad nockhöjd säkerställer bebyggelsens höjd även om marknivån är varierande.

Rennäring

Aktuellt område är av betydelse för rennäringen. Berörd sameby beskriver att renskötsel inom området, inklusive flytt förbi området, redan idag är bekymmersam. Samebyns bedömning styrks av nuvarande infrastruktur med väg och järnväg samt närheten till flyttled och riksintresseområde. Det är därför viktigt att detaljplanen tar höjd för rennäringens intressen. De bestämmelser avseende storlek på byggnader, fria passager och fria passager längst stranden som syftar till att minska påverkan på rennäringen måste vara tydliga och följas upp i arrendeavtal och bygglövsbeslut.

Passagen längs stranden kan gärna var bredare då erosion och höjda vattennivåer kan förväntas smalna av passagen i framtiden.

Störningar för rennärigen kan antas uppkomma genom ökad skotertrafik och friluftsliv. Det är därför önskvärt att kommunen redan i tidigt stadium har beredskap för detta. En lösning kan vara föreskrifter om återkommande tillfälliga förbud mot eller begränsningar av skotertrafik. Liknande lokala föreskrifter finns i andra kommuner i Norrbotten.

Kommentar: *Kommunen står fast vid sin tidigare bedömning om att den fria passagen om 100 meter längs strandlinjen är tillräcklig. Utifrån den dialog som har hållits med rennärigen har utformningen av detaljplanen anpassats.*

Planbeskrivningen kommer att kompletteras med ytterligare beskrivning om hur rennärigen nyttjar området. Plankartan kommer också att kompletteras med en informationsruta om att renar förekommer i området.

Kommunen är medveten om problematiken i området och avser lyfta frågan om lokala trafikföreskrifter för skotertrafiken.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen anser att bestämmelsetexten på plankartan avseende fornlämningar bör kompletteras med skyddszon för bläckningarna på minst 20 meter, att lämningarna ska bibehållas till sin utformning.

Upplysning bör även finnas att exploateringar på eller borttagning av dessa lämningar sker efter samråd med Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har inga övriga synpunkter på planförslaget enligt 5 kap. 22 § PBL.

Prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inte några invändningar mot planförslaget som skulle kunna leda till att beslutet att anta detaljplanen behöver prövas enligt bestämmelserna i 11 kap. 10 § plan- och bygglagen.

Kommentar: *Formuleringen för planbestämmelsen q-skydd uppdateras inför antagande till: "Skyddszon 20 meter. Fornlämningarna ska bibehållas till sin utformning"*

Att arbetet omedelbart ska avbrytas och länsstyrelsen kontaktas om ytterligare fornlämningar påträffas under byggskedet framgår av planbeskrivningen. Det bedöms inte nödvändigt att förtydliga detta ytterligare då lämningarna har skyddszon och säkerställs med bestämmelse om skydd av kulturvärde (q-skydd) i plankartan. Denna bestämmelse saknades dock i teckenförklaring för planbestämmelser inför granskning. Inför antagande kommer detta att ses över.

Lantmäteriet, 2020-11-18

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

EGENSKAPSBESTÄMMELSE SAKNAS

Det har fallit bort en bestämmelse som Lantmäteriet förmodar ska vara skydd av kulturvärden "q" inom en del av planområdet, se urklipp.

***Kommentar:** Plankartan kommer att kompletteras med planbestämmelsen q-skydd inom det egenskapsområde där bestämmelsen "försvunnit".*

Trafikverket, 2020-11-18

Trafikverket har tagit del av granskningshandlingarna och noterar att våra krav på detaljutformning av anslutningen kommer vidarebefordras till ansvarig nämnd/förvaltning.

I god tid före genomförandet av anslutningen ska kontakt tas med Trafikverket för att säkerställa tillstånd för åtgärder i vägområdet (43 § väglagen). Detta bör framgå av detaljplanens genomförandebeskrivning.

***Kommentar:** Planhandlingarna kompletteras i enlighet med Trafikverkets yttrande.*

Statens fastighetsverk (SFV), 2020-11-18

SFV konstaterar att delar av tidigare synpunkter i yttrande har till viss del tillgodosetts men SFV anser fortfarande att det finns otydligheter i granskningsunderlaget.

Enligt tidigare yttrande anser SFV att "den föreslagna planutformningen där naturmark ska utgöra allmän plats med enskilt huvudmannaskap är inte lämpligt. Om naturmarken görs till allmän plats med enskilt huvudmannaskap innebär det att den blivande anläggningssamfälligheten, där arrendatorerna blir delägare, blir ansvariga för områdets vård och skötsel och ytterst får rådgivning över marken."

SFV anser att det fortfarande är otydligt i granskningsunderlaget vem som får ansvar för det enskilda huvudmannaskapet över naturmarken och att det är viktigt att detta förtydligas.

SFV:s uppfattning är att det bör vara kommunen i egenskap av arrendator som får ansvar för huvudmannaskapet för allmän plats.

SFV har utöver detta inga fler synpunkter.

***Kommentar:** Kommunen står fast vid sin tidigare bedömning att huvudmannaskapet för den allmänna platsen inom planområdet ska vara enskilt.*

Inom planområdet är det staten som äger marken och det finns inga planer på att ändra detta. Naturmarken kan anses vara överdimensionerad men bedöms samtidigt krävas för att säkerställa naturmiljön och de riksintressen som finns inom området. Det finns inga avsikter att bilda en gemensamhetsanläggning för allmän plats [NATUR] då behovet av drift och skötsel av den bedöms vara mycket litet. Om ett behov av förvaltning av området uppstår i framtiden kan en lantmäteriförrättning initieras för att hantera detta.

Avsnittet om Ansvarsfördelning och huvudmannaskap förtydligas vad gäller ansvar och skötsel av allmän plats [NATUR] inom planområdet.

Polisen, 2020-10-28

Polismyndigheten har tagit del av granskningshandlingar för förslag till detaljplan gällande östra Stenbacken. Det föregående samråd som skett under januari-februari 2020 har inte nått undertecknad varför vi inte uttalat oss tidigare.

I granskningshandlingarna finns det utpekade en parkeringsyta intill väg E10. Av erfarenhet vet vi att parkerade bilar på parkeringsytor på andra platser efter "Norgevägen" brukar utsättas för stölder av t.ex. extraljus eller bränsle. Att parkeringsytan kommer bli synlig från vägen kan innebära ökad risk för sådana stölder.

Något som kan vara brottsförebyggande är att parkeringsområdet blir ordentligt belyst eller att man får "många ögon" på objektet. Det innebär att om fler personer kan se området minskar också intresset från en gärningsperson att begå brott på platsen. I det här fallet kan det vara brottsförebyggande att ha stugor i närheten av parkeringsytan. Är området ordentligt belyst kan också intresset minska då risken för upptäckt ökar.

En annan möjlighet vore att placera parkeringsytan längre ner mot sjön och att man därigenom måste passera ett antal stugor innan man kommer fram till parkeringen, det hade också kunnat vara brottsförebyggande.

Polismyndigheten har i övrigt ingen erinran i ärendet.

***Kommentar:** Av andra skäl, framförallt kopplade till platsens naturvärden bedöms det inte lämpligt att placera ytterligare tomter i närheten av parkeringsytan. Frågor om utformning, exempelvis belysning på eller i närheten av parkering, hanteras inte inom detaljplanen.*

YTTRANDEN FRÅN KOMMUNALA ORGAN

Bygglövskontoret Kiruna kommun, 2020-11-17

Under rubriken "ändrad lovplikt" på plankartan står att bygglov bland annat krävs för att "göra en tillbyggnad på max 15 kvm". För att tydliggöra för läsaren att detta handlar om en bygglovsbefriad tillbyggnad om högst 15 kvm, går det exempelvis att ändra formuleringen till att "göra en attefallstillbyggnad på max 15 kvm".

***Kommentar:** Plankartan justeras i enlighet med bygglovskontorets yttrande.*

Tekniska verken i Kiruna AB (TVAB), 2020-11-17 **Strandskydd**

På bildtexten står följande: "Foto visar del av området som planläggs som uppställningsplats för arkar", men då arkuppställningsplatserna har tagits bort bör även bilden tas bort eller bildtext ändras.

***Kommentar:** Planhandlingarna justeras i enlighet med TVABs yttrande.*

FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRÄNDRINGAR OCH KONSEKVENSER

Kommunikationer

Parkering

Då E-området angränsar till en parkeringsyta är det viktigt att området har en korrekt skyltning och att det finns god framkomlighet för hämtningsfordonet. Utifrån handlingarna är det svårt att avgöra om ytorna för hämtningsfordonets transportväg är tillräckliga. Renhållningens bedömning är att det blir svårt att vända ett hämtningsfordon på parkeringsytan.

Enligt de riktlinjer som finns, se Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen (2018), ska en transportväg vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningar förekommer. Om parkering tillåts ska vägen vara bredare (bredden beror då på vilken typ av parkering som tillåts). Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, men vara minst 3,5 meter. Träd och växtlighet eller snövallar ska inte inkräkta på vägbredden. Transportvägar ska ha en fri höjd på 4,7 meter. Träd och växtlighet får inte inkräkta på den fria höjden. Återvändsgator ska ha vändmöjlighet för hämtningsfordon, t.ex. i form av vändplats eller trevägskorsning. Vändmöjlighetens mått ska anpassas efter vilken typ av hämtningsfordon som ska användas. Hämtningsfordonets behov av att backa vid hämtning av avfall ska i största möjliga mån minimeras. Transportvägen ska ha minst bärighetsklass 2.

TVAB behöver ett förtydligande hur renhållningsfordonet ska framföras i området samt mått på vägarna. Nedan är två exempel från Avfall Sveriges handbok (s.16-17) på vändmöjligheter för hämtningsfordon.

Bifogade bilder finns i yttrandet.

Kommentar: *Reglerat gatuområde är cirka 20 meter brett vilket innebär att vändplats inryms (om så krävs). Detta förtydligas i planbeskrivningen. Därtill bedöms parkeringsytan kunna utformas så att även del av denna kan nyttjas som transportväg i den mån det behövs. Att både utrymmen för avfall samt framkomlighet för hämtningsfordon och personal ska utformas enligt handboken förtydligas även detta i planbeskrivningen.*

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Lägg till följande mening: *"Den som ska driva campingen enligt upplåtelseavtal med kommunen ska också anlägga och sköta driften av minireningsverket. Minireningsverket är helt och hållet campingens enskilda angelägenhet."*

Kommentar: *Planhandlingarna kompletteras i enlighet med TVABs yttrande.*

Avfall

I handlingarna är det otydligt vilken storlek E-området för avfallshanteringen har. Renhållningen bedömer att ytan ser liten ut och troligen är otillräckligt stor, speciellt om det ska finnas möjlighet att hantera latrinkärl inom samma yta. TVAB behöver ett förtydligande hur stort E-området avsett för avfallshanteringen är, beskrivet i mått samt om latrinkärl ska hanteras på denna yta eller inte.

Kommentar: Ytan som regleras för E-området är cirka 10x10 meter dvs 100 m². Dialog har hållit med TVAB efter granskningsskedet för att säkerställa ovan.

Då E-området angränsar till en parkeringsyta är det viktigt att området har en korrekt skyltning och att det finns god framkomlighet för hämtningsfordonet. Utifrån handlingarna är det svårt att avgöra om ytorna för hämtningsfordonets transportväg är tillräckliga. Renhållningens bedömning är att det blir svårt att vända ett hämtningsfordon på parkeringsytan.

Enligt de riktlinjer som finns, se Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen (2018), ska en transportväg vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningar förekommer. Om parkering tillåts ska vägen vara bredare (bredden beror då på vilken typ av parkering som tillåts). Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, men vara minst 3,5 meter. Träd och växtlighet eller snövallar ska inte inkräkta på vägbredden. Transportvägar ska ha en fri höjd på 4,7 meter. Träd och växtlighet får inte inkräkta på den fria höjden. Återvändsgator ska ha vändmöjlighet för hämtningsfordon, t.ex. i form av vändplats eller trevägskorsning. Vändmöjlighetens mått ska anpassas efter vilken typ av hämtningsfordon som ska användas. Hämtningsfordonets behov av att backa vid hämtning av avfall ska i största möjliga mån minimeras. Transportvägen ska ha minst bärighetsklass 2.

TVAB behöver ett förtydligande hur renhållningsfordonet ska framföras i området samt mått på vägarna. Se exempel på vändmöjligheter för hämtningsfordon under rubrik "Parkering".

Kommentar: Se kommunens kommentar under ovanstående rubrik "Parkering".

PLANKARTA

I handlingarna är det otydligt vilken storlek E-området för avfallshanteringen har. TVAB behöver ett förtydligande hur stort E-området avsett för avfallshanteringen är, beskrivet i mått.

Utifrån handlingarna är det svårt att avgöra om ytorna för hämtningsfordonets transportväg är tillräckliga. Renhållningens bedömning är att det blir svårt att vända ett hämtningsfordon på parkeringsytan. TVAB behöver ett förtydligande hur renhållningsfordonet ska framföras i området samt mått på vägarna.

Läs mer information under rubrik "Parkering" och "Avfall".

Kommentar: Se kommunens kommentarer ovan i samma yttrande.

YTTRANDEN FRÅN BOENDE OCH ÖVRIGA

Gabna sameby, 2020-11-17

Gabna sameby anser att det aktuella förslaget till detaljplan:

- Inte kan godkännas
- Medför betydande miljöpåverkan genom planens påverkan på rennäringen och hushållningen med mark och vatten genom planens direkta, indirekta och kumulativa effekter.

Skälen för att planen inte kan godkännas ur renskötselhänseende är flera och samebyn kommer att återkomma till dessa, men vill först säga något generellt om planhanteringen inom Kiruna kommun.

En kedja av otillräckliga miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar

Enligt Boverkets rekommendationer är planering inom ramen för PBL en kedja där en detaljplan föregås av en översiktsplan och följs i många fall av ett bygglov. Det innebär att om detaljplanen har stöd i en aktuell och tydlig översiktsplan bör detaljplanens undersökning kunna grundas på den information och det material som legat till grund för översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning. Om detaljplanen ska genomgå en miljöbedömning bör även avgränsningssamrådet kunna baseras på den information och det material som legat till grund för översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning (<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/miljobedomningar/> nedladdad 2020-11-14)

Kiruna kommuns fördjupade översiktsplan för Torneträskområdet antogs i mars 2014. Till planen finns en miljökonsekvensbeskrivning som även hanterar den fördjupade översiktsplanens konsekvenser på rennäringen. Gabna sameby har såväl i arbetet med FÖP:en och med kommunens översiktsplan påtalat den totala bristen på relevanta beskrivningar över:

- hur samebyn bedriver renskötsel inom kommunen,
- vilka markbehov samebyn har och hur kommunen avser att tillgodose dessa,
- vilka de sammantagna miljökonsekvenserna är för rennäringen såväl sett till rennäringens markbehov som på områdena av riksintresse för rennäringen när kommunens samtliga planer vägs ihop.

De beskrivningar av Gabna samebys renskötsel som finns i den fördjupade översiktsplanen av Torneträskområdet och den miljökonsekvensbeskrivning som tillhör planen är så summariska och missvisande att de inte går att använda som underlag till en miljöbedömning för detaljplaner. Inte minst blir detta tydligt när det gäller kumulativa konsekvenser av planen, som överhuvudtaget inte hanteras kopplat till påverkan på rennäringen.

Följden blir därmed att den miljöbedömning som gjorts för den nu aktuella detaljplanen är otillräcklig och missvisande.

Miljöbedömning av föreslagen detaljplan

Kiruna kommun har gjort bedömningen att planen inte medför någon betydande miljöpåverkan och att en miljökonsekvensbeskrivning därmed inte behöver upprättas. Som nämnts ovan menar samebyn att denna miljöbedömning är felaktig.

Enligt miljöbalkens (1998:8) 6 kapitel är miljöeffekter: direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt. Samebyn kan inte

se att kommunen i sin miljöbedömning redovisat de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan utifrån miljöeffekterna för rennäringen.

Gabna sameby menar tvärtemot att en korrekt utförd miljöbedömning skulle visat på stora negativa konsekvenser för rennäringen och att en miljökonsekvensbeskrivning därmed ska upprättas.

Samebyns markanvändning i området

Det renstängsel som går på båda sidor av järnvägen börjar i Bergfors, ca 2 mil öster om Stenbacken, och fortsätter västerut hela vägen till Riksgränsen. Detta har medfört att rennar som vandrar förbi Bergfors och hamnar mellan järnvägen och Duortnosjávri hamnar in i en onaturlig kil i landskapet. De rennar som rör sig västerut måste därför gå längs med sjökanten eller på isen, beroende på årstid, och hamnar tillslut på Gáisenjárga, där de stannar upp. En av de största anledningarna till att renarna stannar på Gáisenjárga beror på den goda tillgången till bete. Rennar från vinterlandet som strövar västerut i jakt på bättre bete, tenderar att komma vandrande längs Duortnoseatnu, fortsätta längs Duortnosjávri, och tillslut hamna på Gáisenjárga. Förutom att samebyn vill att renarna ska kunna beta ett tag på udden så måste Gabna sameby därefter kunna samla ihop renarna i ett rengärde för att flytta dem säkert över E10 och järnväg upp mot fjällen. Främst passagen av järnvägen måste ske på ett samlat och säkert sätt så att inga rennar blir kvar och riskerar att bli överkörda på järnvägen. Samebyn vill också påtala att klimatförändringarna medfört allt sämre isar. Detta innebär att det i framtiden kommer bli allt svårare att nyttja isarna för att kunna flytta renarna. Stränderna och områdena nära Duortnosjávri kommer därför vara ännu viktigare för renarna att kunna vandra längs. Klimatförändringarna medför även snabba svängningar i förutsättningarna för samebyn, vilket vi sett de senaste åren. Konsekvenserna av klimatförändringarna tillsammans med nya intrångskonsekvenser för rennäringen måste provas kontinuerligt och upprepat. Det är inget som kan göras en gång vid exempelvis antagandet av en översiktsplan. Nu förs visserligen inte något sådant relevant och aktuellt resonemang i FÖP:en, men desto viktigare att det då görs i miljöbedömningen. Inget av ovan nämnda förhållanden har tagits i beaktande vid miljöbedömningen av planen.

Kumulativa konsekvenser och störning av fritidshusbebyggelse

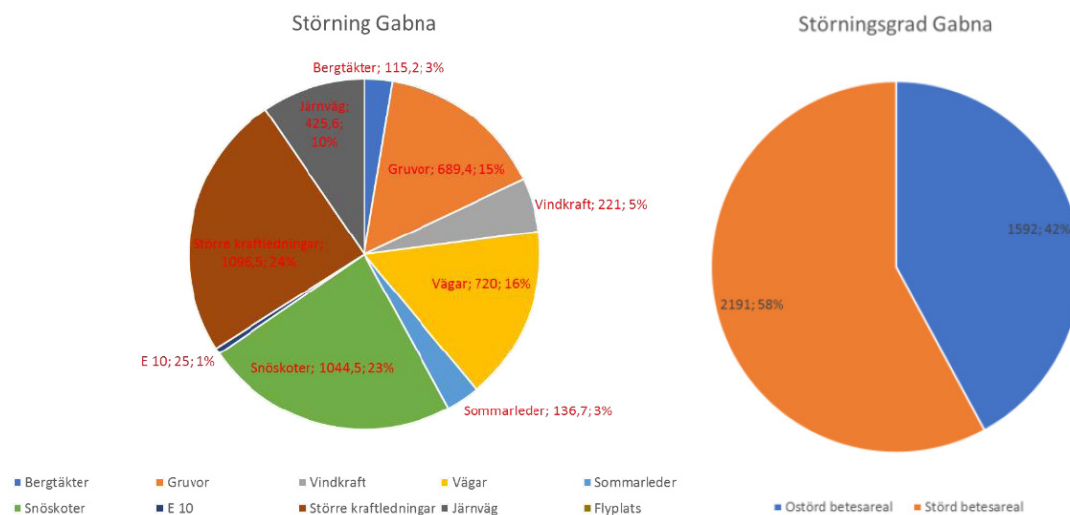
Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Det kan handla om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar (Prop 2016/17:200, s 185). Kumulativa effekter kan beskrivas som effekter som samverkar på olika sätt. De kan vara antingen additiva, synergistiska eller motverkande. För planer och program på mer detaljerad nivå kan kumulativa effekter ha stor betydelse vid exempelvis förtätningsprojekt. Bedömning av kumulativa effekter kan också vara helt centrala för att bedöma om en verksamhet kan tillåtas på en plats och vilka villkor som behöver föreskrivas. För den här planen uppkommer såväl samverkande som synergistiska kumulativa effekter på rennäringen och de gör så på såväl lokal nivå, regional nivå som på samebynivå.

På lokal nivå hävdas i planen att de negativa konsekvenserna av att mark tas i anspråk på ett redan smalt område kan åtgärdas genom passager såväl inom detaljplanen som mellan Duortnosjávris strand och detaljplaneområdet. Men i anspråktagandet av mark är inte den enda negativa konsekvensen för rennäringen av planerad bebyggelse. Den störning i form av ljus, ljud och buller till följd av både människor och skottrar medför att störningen kommer bli mycket mer vidsträckt. Den eventuella nyttan av strövningsstråk kommer därmed gå förlorad. Forskning visar att störningszonen runt samlade områden av fritidshusbebyggelse kan uppgå till flera kilometer och därmed påverka renarna långt utanför själva detaljplaneområdet (Skarin och Åman 2014)¹.

Samebyn vill därför kraftigt tillbakavisa att de stråk som sägs vara åtgärder till gagn för renskötseln har någon nytta i sammanhanget. Dessa effekter på lokal nivå leder i sin tur till kumulativa effekter på regional nivå.

På regional nivå, dvs inom den fördjupade översiktsplanen för Torneträskområdet, planeras en mängd delprojekt och exploateringar. Inte långt från Östra Stenbacken pågår detaljplanearbete för Västra Stenbacken, bygglov har beviljats på Gáisenjárga (vilket samebyn överklagat) samt detaljplanearbete i Abisko. Dessa planer och bygglov ger i sin tur upphov till negativa konsekvenser som ska vägas in i ett kumulativt perspektiv när miljöeffekterna för detta detaljplanearbete bedöms. Med tanke på de störningszoner som redovisats ovan kommer dessa störningar även överlappa i ett vidare landskapsperspektiv. Detta kan då medföra synergistiska effekter för rennäringen. Någon sådan bedömning har överhuvudtaget inte gjorts i det här ärendet.

På samebynivå är samebyn redan i dag oerhört hårt drabbade av intrång och exploateringar på sina marker. Vid en genomgång av samtliga verksamheter som tar mark i anspråk inom samebyn och en beräkning av de störningszoner som finns konfirmerade genom forskning, visar resultatet att Gabna sameby redan idag har en så hög störningsgrad att det ur ett landskapsperspektiv inte är långsiktigt hållbart. En detaljplan kan därför vara det som på sikt visar sig vara en ”tipping point” för samebyn där det inte längre finns en tillräckligt stor ostörd areal för att rennäringen ska kunna gå att bedrivas. Det finns idag i Sverige inget vedertaget gränsvärde för hur stor andel av ett betesområde som ska vara opåverkat av störningar. I Canada har det statliga *Environment Canada* i sin *Canadian Caribou Recovery Plan* (2012) antagit att ett betesområde för att det ska kunna anses som ostört (inklusive störningszoner), måste uppgå till minst 65 % ostörd area för att renarna skall kunna utvecklas på ett naturligt sätt. Eftersom det går att jämföra renar med Caribou på en landskapsnivå så kan dessa gränsvärden vara relevanta även i Sverige



Figurerna är hämtade från *Fördjupad konsekvensanalys över påverkan på rennäringen av LKAB:s gruvverksamhet i Kiruna (2018)*.

Utifrån de kanadensiska beräkningarna så kan man konstatera att Gabna sameby befinner sig i en svår situation med behov för åtgärder av olika slag för att kompensera bristen på bärkraft/hållbarhet. Gabna sameby menar att ansvaret för samebyns totala behov av marker och relevanta åtgärder måste åligga såväl kommunen i sin planering

som de centrala och regionala myndigheterna. Samebyn anser därför att även de kumulativa konsekvenserna på samebynivå måste vägas in när en plan miljöbedöms och tillåtlighetsprövas.

Sammanfattningsvis samverkar samtliga dessa av samebyn redovisade skäl för att detaljplanen inte kan godkännas ur renkötselhänseende.

Kommentar: Kommunen ska i varje enskilt fall avgöra om genomförandet av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat i lag utan bedömning sker i varje enskilt fall. I aktuellt fall är det givet att rennäringen påverkas. Kommunens bedömning är dock att påverkan inte blir betydande som ett led av den enskilda detaljplanen. Vilken påverkan detaljplanen bedöms få på rennäringen kommer dock att utvecklas i planbeskrivningen utifrån nedan och nämnda aspekter:

- hur samebyn använder aktuellt område
- hur klimatförändringar påverkar rennäringen (med fokus på aktuellt område)
- hur kumulativa effekter, i form av minskad markyta och ökad störning av mänsklig aktivitet på lokal och delvis regional nivå, påverkar rennäringen. Aktuell detaljplan hanterar endast frågor i anslutning till aktuellt planområde varför störningarna på regional nivå ej fördjupas i detta skede.

I kommunens översiktsplan och efterföljande fördjupning är planområdet utpekade för aktuell användning. Vikten av anpassning till landskapsbilden och att endast fritidshus av enklare karaktär avses på platsen betonas särskilt. Aktuell detaljplan bedöms vara förenlig med kommunens översiktliga planering då markanvändningarna överensstämmer. Planerad utveckling följer även kommunens intentioner om att hålla bebyggelsen begränsad och av enklare karaktär. Den spridda bebyggelsen inskränks till fritidshus och byggnaderna tillsammans inom respektive tomtplats får inte överstiga 100 m² byggnadsarea (ytan byggnaderna upptar på marken). Huvudbyggnad begränsas därutöver till max 50 m². Byggnadernas volymer hålls också nere och utformningen anpassas så sätt att byggnaderna på ett bra sätt smälter in i den omgivande naturen.

Planområdet ligger cirka 2 km söder om respektive 1,5 km norr om riksintresseområdena för rennäringen. Hänsyn har på rimligt sätt tagits till rennäringen och dess riksintresseområden även om planområdet inte ligger inom ett riksintresseområde.

Kommunen avser framledes att hantera rennäringensfrågorna på ett mer genomgripande sätt i sin översiktliga planering.

Vattenfall, 2020-11-10

Vattenfall Eldistribution har ingen elnätanläggning inom område för aktuell detaljplan men önskar få med E-områden för placering av nätstationer inom planområdet.

I karta nedan har vi ritat in 3 förslag på placering av E-områden. Det Nordvästra E-område 3 är ett alternativ om det blir väg upp till stugområdet och kan bli outnyttjat om tillgänglighet till nätstationen blir dålig. (Bifogad karta).

Kommentar: Plankartan kompletteras med en yta om cirka 10x10 meter för teknisk anläggning [E] i anslutning till gatuområdet.

REVIDERING EFTER GRANSKNING

Plankarta

- Plankartan kompletteras med en yta för nätstation [E₂]
- Plankartan kompletteras med en bestämmelse om högsta nockhöjd för komplementbyggnad
- Plankartan kompletteras med en bestämmelse om största byggnadsarea för enskild komplementbyggnad
- Plankartan kompletteras med en informationsruta om att renar förekommer i området
- Formuleringen för planbestämmelsen [**q-skydd**] uppdateras
- Grundkartans teckenförklaring kompletteras med fornlämning
- Formuleringen för planbestämmelsen om ändrad lovplikt uppdateras

Planbeskrivning

- Planbeskrivningen kompletteras med ytterligare beskrivning av rennäringsen
- Avsnittet om *Ansvarsfördelning och huvudmannaskap* förtydligas
- Planbeskrivningen kompletteras med information om att utrymmen för avfall samt framkomlighet för hämtningsfordon och personal ska utformas enligt handboken

I övrigt är de ändringar som gjorts av redaktionell karaktär.

Berörda sakägare som inte har blivit tillgodosedda

Statens fastighetsverk (SFV) har inte fått sin synpunkt angående huvudmannaskapet för allmän plats [NATUR] tillgodosedd.

Gabna sameby har inte fått sina synpunkter tillgodosedda.

Övriga som inte har blivit tillgodosedda

-

Kommunledningsförvaltningen
Stadsbyggnadsavdelningen
 2021-02-08

Nina Eliasson
 Planchef
 Kiruna kommun